

Principiile muzicii

Articolul 1. Muzica

Muzica este arta de a combina sunetele, în așa fel încât vor fi plăcute auzului; ea este împărțită în două părți: I. Melodia II. Armonia.

Melodia este o combinație de sunete care prin înălțimea, durata și succesiunea lor vor forma un cântec.

Armonia este o altă combinație de sunete care prin unirea lor spontană formează acorduri.

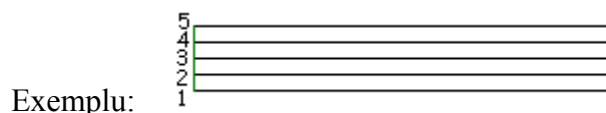
DEFINIȚIA NOTAȚIEI MUZICALE

Ansamblul de semne convenționale servind la redarea în scris a operelor muzicale de artă poartă numele de notație sau semiografie. Notația grafică a înălțimilor sonore se face prin note, portative, chei, semnul de mutare la octavă și alterații.

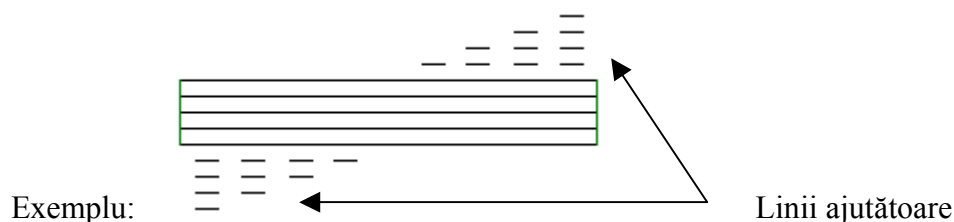
PORTATIVUL

Pe portativ se înscriu principalele semne ale notației: cheile cu armurile corespunzătoare, măsurile, valorile de note, pauzele și alterațiile. După necesitate întâlnim în notația muzicală portativul simplu utilizat pentru muzica la o voce sau portativul dublu, întâlnit în literatura pentru pian, orgă și clavecin.

Aceste note sunt puse pe cele cinci linii orizontale și paralele, linii care se numesc portativ.

Liniile sunt numerotate de jos în sus, cea mai de jos fiind numită linia întâi. Cele cinci linii conțin patru spații în care sunt de asemenea plasate notele. Aceste spații sunt numerotate la fel ca liniile, cel mai de jos fiind numit primul spațiu. Dar când instrumentul necesită o desfășurare mai mare decât portativul, se vor folosi linii ajutătoare, care sunt adăugate sub portativ, pentru notele mai joase, sau peste pentru notele mai înalte (acute).

Articolul 3. Cheia, poziția și folosirea lor

În scrierea și practica muzicală se folosesc șapte chei:

1. Cheia de violină sau cheia Sol
2. Cheia de sopran pe prima linie a portativului
3. Cheia de mezzosopran pe a doua linie a portativului
4. Cheia de alto pe a treia linie a portativului
5. Cheia de tenor pe a patra linie a portativului
6. Cheia de bas sau Fa pe a patra linie a portativului
7. Cheia de bariton sau Fa pe a treia linie a portativului

Aici sunt trei feluri diferite de chei, numite: Cheia Sol , Cheia Do , Cheia Fa

Cele mai folosite chei sunt cunoscute ca fiind:

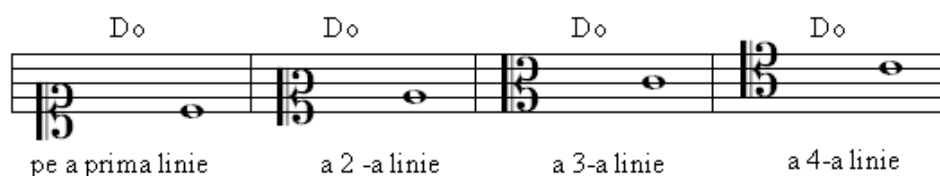

Aceste chei sunt plasate la începutul portativului peste diferite linii, în funcție de instrumentele sau vocile la care sunt folosite. Acestea dau numele lor liniilor pe care sunt puse, și servesc ca punct de pornire pentru a determina numele celorlalte note. Dar acestea nu sunt atât de utilizate, iar această ultimă cerință va fi indicată de un asterisc *.

Aici sunt arătate două feluri pentru a nota cheia Sol sau cheia de Sopran, plasate astfel:

Sunt patru feluri diferite de notare în Cheia de Tenor sau Cheia Do:

Sunt două feluri de notare pentru Cheia Fa:

UTILIZAREA CELOR ȘAPTE CHEI ÎN SCRIEREA ȘI PRACTICA MUZICALĂ

Cheia de violină (Sol) se întrebuițează la notarea partiturii pentru vocile feminine de sopran și alto sau pentru tenor. Cheia de violină este folosită de instrumentele cu coarde (vioara, viola și violoncelul pentru registrele acute), instrumentele de suflat (flautul, oboiul, clarinetul, cornul, trompeta) și instrumentele cu claviatură (pianul, orga, harpa).

Cheia de bas se întrebuițează la notarea partiturilor pentru vocile grave ale sonorităților: violoncelul, contrabasul, fagotul, contrafagotul, trombonul, tuba și timpanul.

Cheia de alto (do pe linia a treia) se întrebuițează la notarea partiturii pentru trombon alto și uneori pentru violină.

Cheia de tenor (do pe linia a patra) se folosește pentru violoncel, fagot și trombon tenor.

Celelalte trei chei – sopran, mezzosopran și bariton – se întrebuițează numai în transpoziții.

Semnul de transpunere la octavă a oricărui ton muzical înlocuiește utilizarea mai multor linii suplimentare a portativului care îngreunează citirea partiturii. Octava alta transpune la octava superioară (se așează deasupra portativului). Octava bassa (joasă) suprapune la octava inferioară și se așează dedesubtul portativului.

Notele și liniile

Muzica este scrisă cu ajutorul a șapte figuri, numite note, care sunt numite după notele alfabetului.

C, D, E, F, G, A, B.

Echivalentul italian, în practica uzuală este aproape la fel de cunoscută cu însemnătatea lor englezească.

C = Do   D = Re   E = Mi   F = Fa   G = Sol   A = La   B = Si

NOTELE

O notă, în funcție de cheia folosită și locul pe care-l ocupă pe portativ sau în afara lui, redă un anumit sunet din scara generală muzicală, deci înălțimea acelui sunet.

Durata notelor

Diagram illustrating the duration of notes on a musical staff. The notes are shown in blue. Brackets above the notes indicate their relative durations:

- Notă întreagă (Whole note): One note spanning the entire staff.
- Doime (Half note): Two notes, each spanning half the staff.
- Pătrime (Quarter note): Four notes, each spanning a quarter of the staff.
- Optime (Eighth note): Eight notes, each spanning an eighth of the staff.
- Șaisprezecime (Sixteenth note): Sixteen notes, each spanning a sixteenth of the staff.

Durata pauzelor

Diagram illustrating the duration of rests (pauses) on a musical staff. The rests are shown in blue. Brackets above the rests indicate their relative durations:

- Pauza (Rest): A horizontal line above the staff.
- Nota întreagă (Whole rest): One rest spanning the entire staff.
- Doime (Half rest): Two rests, each spanning half the staff.
- Pătrime (Quarter rest): Four rests, each spanning a quarter of the staff.
- Optime (Eighth rest): Eight rests, each spanning an eighth of the staff.
- Șaisprezecime (Sixteenth rest): Sixteen rests, each spanning a sixteenth of the staff.
- Treizecișidoime (Thirty-second rest): Thirty-two rests, each spanning a thirty-second of the staff.

Punctul.

Un punct pus în dreapta unei note sau unei pauze, modifică durata notei sau pauzei cu jumătate din valoarea inițială.

Astfel, de exemplu :

- o doime cu punct are durata de trei timpi, sau trei pătrimi, sau șase optime etc...
- o pătrime cu punct are durata de un timp și jumătate sau trei optime etc...
- o optime cu punct este egală cu trei șaisprezecimi.

NOȚIUNEA DE GAMĂ

Orânduirea treptată (ascendentă și descendentă) a sunetelor ce compun o tonalitate începând cu primul sunet (tonica) și terminând cu repetarea lui la octavă poartă numele de gamă. Gama este compusă din opt nivele sau note.

Tonul sau semitonul este distanța sau intervalul dintre o notă și următoarea, în timp ce nivelul este nota însăși. Gama include cinci tonuri și două semitonuri.

INTERVALE MELODICE ȘI ARMONICE

Un interval se consideră melodic în cazul că cele două sunete componente sunt emise și se aud succesiv (desfășurare orizontală), din instituirea mai multor intervale generând melodia:

Un interval se consideră armonic în cazul că cele două sunete componente sunt emise și se aud simultan (desfășurare verticală), din succesiunea cărora generează armonia:

NOȚIUNEA DE ACORD

În sens general prin acord se înțelege efectul sonor produs de mai multe sunete emise simultan.

Acordul este o organizare armonică verticală rezultând din suprapunerea a cel puțin trei sunete diferite așezate la interval de terță.

Articolul 5. ALTERAȚIILE ÎN GRAFICA MUZICALĂ

Cele cinci semne de alterații sunt:

Diezul	#	<ul style="list-style-type: none"> ▪ urcă intonația cu un semiton
Dubludiezul	×	<ul style="list-style-type: none"> ▪ urcă intonația cu un ton, iar când urmează după o notă cu diez, ea urcă cu un semiton
Bemolul	b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ coboară intonația cu un semiton
Dublubemolul	bb	<ul style="list-style-type: none"> ▪ coboară intonația cu un ton, iar când urmează după o notă cu un bemol, acesta coboară intonația cu un semiton
Becarul	♯	<ul style="list-style-type: none"> ▪ anulează alterațiile

Se disting trei feluri de utilizări ale alterațiilor: accidentală, constitutivă și de precauție.

ALTERAȚIILE ACCIDENTALE

În partitură alterațiile accidentale respectă următoarele reguli:

Se înscriu pe parcurs înaintea notelor, efectul lor producându-se numai asupra acelorași note până la bara de măsură.

Pentru sunetele din octave diferite, chiar dacă fac parte din aceeași măsură, alterațiile accidentale nu sunt valabile.

Dacă se folosesc la o notă prelungită peste bara de măsură, efectul lor se extinde și asupra prelungirii respective.

ALTERAȚIILE CONSTITUTIVE

Alterările constitutive se notează la chei deformând armura unei tonalități. Efectul alterărilor constitutive se extinde asupra tuturor notelor cu același nume din toate octavele, putând fi modificat numai temporar prin alterări accidentale.

RITMUL MUZICAL

DEFINIȚIA NOȚIUNII DE RITM

Din punct de vedere teoretic, ritmul constituie succesiunea organizată pe plan artistic superior (creator, estetic, emoțional) a duratelor în compoziția muzicală. Ca factor creator, ritmul prezintă, din punct de vedere structural, nesfârșite forme la dispoziția compozitorului făuritor de opere de artă. Se consideră factor estetic, deoarece, subzistând organic în melodie și armonie care nu pot exista fără ritm, deci concurează cu aceasta la exprimarea frumosului muzical. Factor emoțional, pentru că ia parte împreună cu celelalte mijloace de expresie specifice muzicii la alcătuirea imaginii și mesajului artistic purtător de sentimente, idei și expresii ce fac să emoționeze ființa umană.

RITM, METRU (MĂSURĂ), TEMPO

Noțiunea generală de ritm muzical cuprinde trei elemente: ritmul propriu-zis, metrul (măsura) și tempo.

- a. Ritmul propriu-zis este o succesiune de durate și pauze
- b. Măsura este cadrul metric în care se desfășoară ritmul propriu-zis
- c. Tempo este viteza în care se desfășoară melodiile respective

Studiul formelor de structură ale ritmului propriu-zis poartă numele de ritmică, iar cel al măsurilor pe cadrul căruia se desfășoară ritmul, de metrică. Ritmica și metrica muzicală se completează cu gradele de viteză (cu tempo) în care se desfășoară ritmul muzical și metrica sa.

RITMICA

În arta muzicală există trei mari categorii de ritmuri de la care se pornește cu dezvoltarea oricărei forme ritmice: ritmul binar, ternar și eterogen. Există și o a patra categorie denumită ritm liber, provenind din muzica populară, ale cărei forme nu se așează în tipare precise.

RITMUL BINAR

Formele ritmului binar pornesc de la o protocoală alcătuită din două durate unitare (egale)

dintre care una deține accentul ritmic numit în teoria muzicii și ictus, în limba latină însemnând lovitură, impact, accent.

RITMUL TERNAR

Formele ritmului ternar pornesc de la o protocoelulă alcătuită din trei durate egale dintre care una deține accentul ritmic, iar celelalte două sunt neaccentuate.

RITMUL ETEROGEN

Formele ritmului eterogen (asimetric) pornesc de la o procedură alcătuită din cinci durate egale rezultând din combinarea organică de binar și ternar (2+3 și 3+2) având două accente — primul principal, iar celălalt secundar. Formule ritmice de structuri speciale sunt: sincopa, contratimpul, cruza, anacruza și ritmul în oglindă.

SINCOPIA

Formulele ritmice binare, ternare și eterogene, atunci când sunt alcătuite din valori egale, posedă o anumită regularitate (izocronic) în apariția accentelor din două în două valori (ritmul binar), din trei în trei valori (ritmul ternar), din combinația de binar și ternar (ritmul eterogen).

În toate aceste formule fiecare valoare ritmică accentuată este precedată de o valoare ritmică neaccentuată. Dacă vom uni prin legato oricare din valorile accentuate cu cea precedentă neaccentuată (reprezentând sunete de aceeași înălțime) obținem o deplasare de accent denumită sincopă. Sincopele se consideră egale sau omogene în cazul că se formează din două valori de aceeași durată. De exemplu: doime cu doime, pătrime cu pătrime, etc. Sincopele se consideră inegale sau neomogene în cazul că se formează din două valori de durate diferite: pătrime cu doime, optime cu pătrime, etc.

CONTRATIMPUL

Eliminarea sunetelor periodic accentuate dintr-un desen ritmic și înlocuirea lor cu pauze corespunzătoare generează ritmuri în contratimp. Pentru a se realiza în contratimp se cer două condiții: înlocuirea prin pauze a valorilor accentuate să se facă periodic; înlocuirea să se facă de cel puțin două ori pentru a nu se confunda cu anacruza precedată de o pauză. Ca și sincopele, formula de contratimp poate fi repartizată pe timpii măsurii sau pe părți ale acestora.

METRICA

În metrica muzicală se disting două componente: timpul și măsura, amândouă constituind repere importante pentru măsurarea și execuția corectă a ritmului.

TIMPUL

TimpuL constituie reperul metric principal; pe baza lui diferitele valori ritmice pot fi comparate unele cu altele ca durată. După importanța și locul pe care-l ocupă în organizarea metrică, timpul este de două feluri: accentuat și neaccentuat. De reținut că accentuarea timpurilor rămâne doar virtuală (presupusă) în execuție, însă nu trebuie să se producă, ea fiind artistică.

MĂSURA

Este o grupare distinctă de timpi accentuați și neaccentuați ce se succed periodic. Din punct de vedere grafic, spațiul unei măsuri se delimitează prin bare verticale (bare de măsură). Felul măsurii se redă la începutul piesei muzicale printr-o relație ciferică în care numărătorul indică numărul timpilor ce conține măsura respectivă, iar numitorul valoarea ritmică ce se execută la un timp.

SISTEMUL DE MĂSURI

Totalitatea măsurabilă folosită în muzică alcătuiește sistemul de măsuri. Clasificarea lor (după criterii științifice) se face având în vedere numărul timpilor accentuați din care se compun. Din acest punct de vedere măsurile pot fi:

1. Măsuri simple — cu un singur timp accentuat
2. Măsuri compuse — cu doi sau mai mulți timpi accentuați

MĂSURILE SIMPLE

Măsurile simple sunt formate din 2 sau 3 timpi, având un singur accent, pe primul timp.

Măsurile de doi timpi sunt de metru binar, iar cele de 3 timpi sunt de metru ternar.

Măsurile simple de 2 timpi:

$$\frac{2}{1}; \frac{2}{2}; \frac{2}{4}; \frac{2}{8}; \frac{2}{16}$$

Măsurile simple de 3 timpi:

$$\frac{3}{1}; \frac{3}{2}; \frac{3}{4}; \frac{3}{8}; \frac{3}{16}$$

MĂSURILE COMPUSE

Măsurile compuse sunt formate din două sau mai multe măsuri simple. Ele se împart în: măsuri compuse și omogene și măsuri compuse eterogene (mixte). Măsurile compuse omogene sunt alcătuite din două sau mai multe măsuri simple de același fel (fie de metru binar, fie de metru ternar).

Măsuri omogene de 4 timpi:

$$\frac{4}{2}; \frac{4}{4}; \frac{4}{8}; \frac{4}{16}$$

Măsuri omogene de metru ternar:

$$\frac{6}{4}; \frac{6}{8}; \frac{6}{16}$$

Măsuri omogene de 9 timpi:

$$\frac{9}{4}; \frac{9}{8}; \frac{9}{16}$$

Măsuri omogene de 12 timpi:

$$\frac{12}{4}; \frac{12}{8}; \frac{12}{16}$$

Măsurile compuse eterogene (mixte):

$$\frac{5}{4}; \frac{5}{8}; \frac{7}{4}; \frac{7}{8}; \frac{8}{4}; \frac{8}{8}; \frac{9}{4}; \frac{9}{8}; \frac{10}{4}; \frac{10}{8}; \frac{11}{4}; \frac{11}{8}$$

TERMENI PRINCIPALI INDICÂND O MIȘCARE CONSTANTĂ

Mișcări rare	Tempo	
Largo	40-46	larg, foarte rar
Lento	46-52	lent, lin, domol
Adagio	52-56	rar, așezat, liniștit
Larghetto	56-63	rărișor
Mișcări mijlocii		
Andante	63-66	mergând, potrivit de rar, liniștit
Andantino	66-72	ceva mai repede decât Andante
Moderato	80-92,	moderat, potrivit repejor
Allegretto	104-112	puțin mai rar decât Allegro
Mișcări repezi		
Allegro	120-138	repede
Vivace	152-168	iute, viu
Presto	176-192	foarte repede
Prestissimo	200-208	cât se poate de repede

TERMENII MIȘCĂRII GRADATE SAU PROGRESIVE

Răsărire treptată

allargando = lărgind, rărind mișcarea

rilasando = relaxând, slăbind, cedând
rallentando = întârziind, răbind mișcarea
ritenuto = reținând, întârziind
slargando = lărgind, răbind din ce în ce mai
mult
slentando = întârziind
strasciando = trăgănând, trăgând de timp
Accelerare treptată

accelerando = accelerând mișcarea, iuțind
affretando = grăbind, iuțind
incalzando = zorind, însuflețind, iuțind
precipitando = precipitând, grăbind
mișcarea
stretto = îngustând, strâmbând mișcarea,
iuțind
singendo = strângând mișcarea, grăbind

Revenire la tempo inițial

a tempo
tempo primo (Tempo I)
al ricore del tempo

Mișcare liberă

senza tempo = fără timp precis
a piacere = după plăcere
ad libitum = după voie, liber
rubato = timp liber

Augmentare sau diminuare

assai = foarte repede (allegro assai)
molto = mult
meno = mai puțin
un poco = cu puțin
poco a poco = puțin câte puțin
troppo = foarte
non troppo = nu prea mult
piu = mult

TERMENI DINAMICI INDICÂND O INTENSITATE CONSTANTĂ

pianissimo (pp) = foarte încet
piano (p) = încet
mezzopiano (mp) = pe jumătate încet
mezzoforte (mf) = pe jumătate tare
forte (f) = tare
fortissimo (ff) = foarte tare
piano pianissimo (ppp) = cât se poate de încet
forte fortissimo (fff) = cât se poate de tare

TERMENI DINAMICI INDICÂND O INTENSITATE PROGRESIVĂ

Pentru sporirea (creșterea progresivă a intensității):
crescendo = crescând din ce în ce mai mult intensitatea

poco a poco cresc = crescând puțin câte puțin intensitatea

molto cresc = crescând mult

poco a poco pui forte = puțin câte puțin mai tare

Pentru diminuarea (descreșterea) progresivă a intensității:

decrescendo = descrescând din ce în ce mai mult intensitatea

poco a poco decresc = descrescând puțin câte puțin intensitatea

diminuendo = micșorând din ce în ce intensitatea

calando = potolind, slăbind din ce în ce mai multe intensitatea și mișcarea

morendo = murind, descrescând intensitatea până la stingere

perdendosi = pierzând din ce în ce intensitatea

smorzando = descrescând, atenuând intensitatea și domolind mișcarea

ACCENTUĂRILE PE SUNETE IZOLATE

marcato = accentuare normală

marcatissimo = accentuare puternică

portato = intensitatea susținută pe toată durata sunetului

portato staccato = aceeași și detașată scurt

sfz.sforzando = forțând intensitatea, apăsând puternic

rinforzando = crescând energic, viguros intensitatea

TERMENI DE EXPRESIE

affetuoso = cu afecțiune, cu emoție

agevole = agil, ușor, sprinten

agitato = agitat, neliniștit

appassionato = cu pasiune, cu interiorizare

brio, con = cu strălucire, cu spirit, cu voiciune

cantabile = cantabil, melodios, cu expresivitate majestuoasă

comodo = comod, liniștit, așezat calm

deciso = decis, cu hotărâre, ferm

elegiaco = elegiac, trist, visător, melodramatic

energico = energic, viguros, hotărât

fluido = fluid, curgător

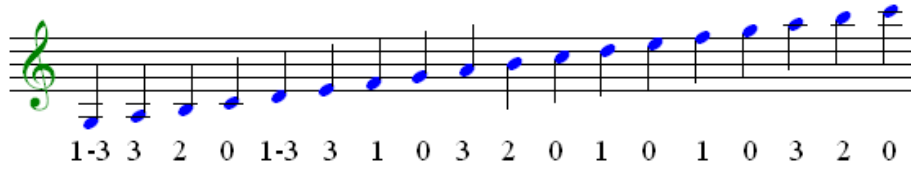
generoso = generos, mărinimos, de noblețe

giocoso = vesel, jucăuș, glumeț

gioia, con = cu bucurie, cu exuberanță, cu veselie, cu plăcere
grazioso = grațios, plăcut, frumos, agreabil
impetuoso = impetuos, avântat, năvalnic, tumultuos
inquieta = neliniștit, tulburat, îngrijorat, agitat
messo = însuflețit, mișcat, vioi
mesto = trist, mâhnit, melancolic, cu durere
piacevole = curgător, fluid
placido = calm, liniștit
scherzando = glumeț, vesel, jucăuș
semplice = simplu, sincer
sentimento, con = cu simțire, cu interiorizare
sentito = sincer, cu sensibilitate
sonore = sonor, cu tărie, cu amploare
sostenuto = susținut
spigliato = degajat, sprinten
tenerezza, con = cu frăgezime, cu tandrețe
tranquillo = liniștit, calm
vibrato = vibrant, energic
vigoroso = viguros, cu vigoare, cu forță

Teorie specifică pentru trompetă

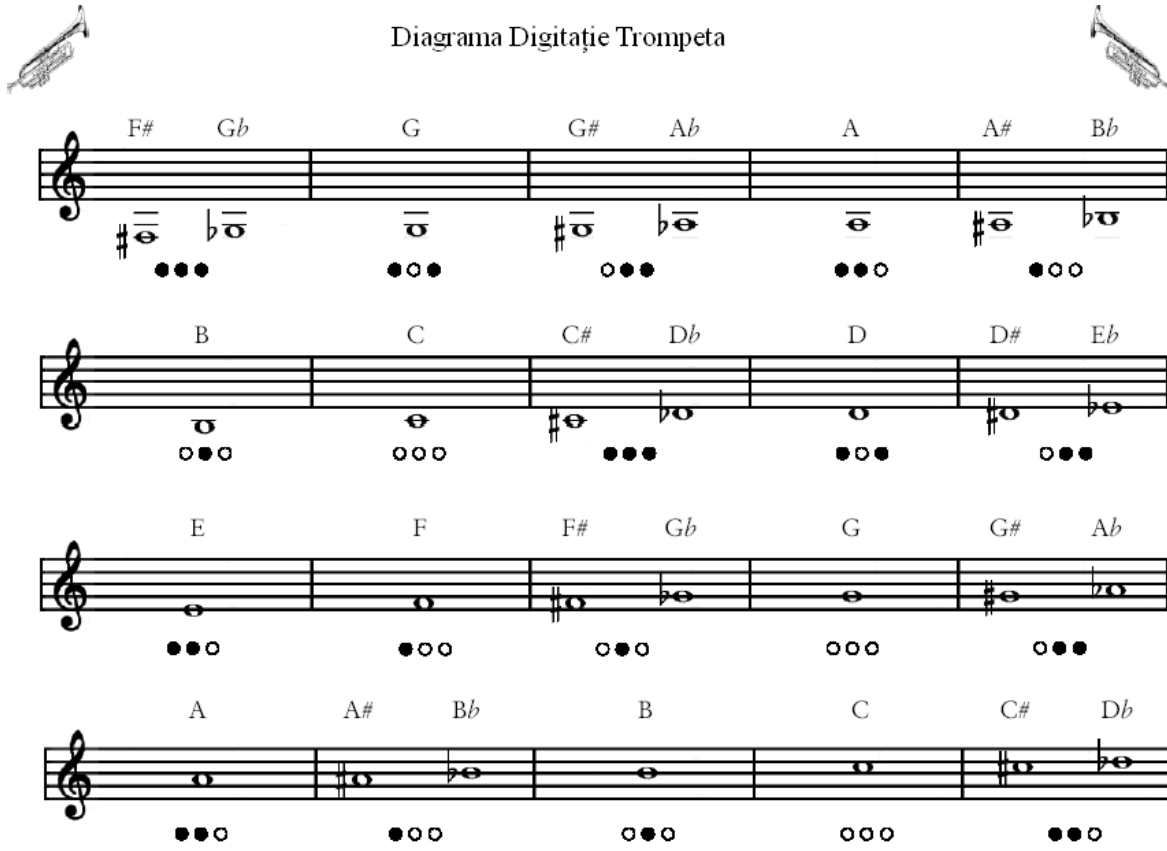
Digităția - Prinderea notelor

1-3 3 2 0 1-3 3 1 0 3 2 0 1 0 1 0 3 2 0

Diagrama Digație Trompeta

F#	Gb	G	G#	Ab	A	A#	Bb
B	C	C#	Db	D	D#	Eb	
E	F	F#	Gb	G	G#	Ab	
A	A#	Bb	B	C	C#	Db	

D	D#	E $\flat$	E	F	F#	G $\flat$
•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••
G	G#	A $\flat$	A	A#	B $\flat$	B
•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••
C	C#	D $\flat$	D	D#	E $\flat$	E
•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••

Diagrama digitație alternativă

A	E	G	A	C#	D $\flat$	
•••	•••	•••	•••	•••	•••	
D	D#	E $\flat$	E	F#	G $\flat$	G
•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••
	A	A#	B $\flat$			
	•••	•••	•••			

Ornamentele nu sunt doar pentru Crăciun

Trilul :

